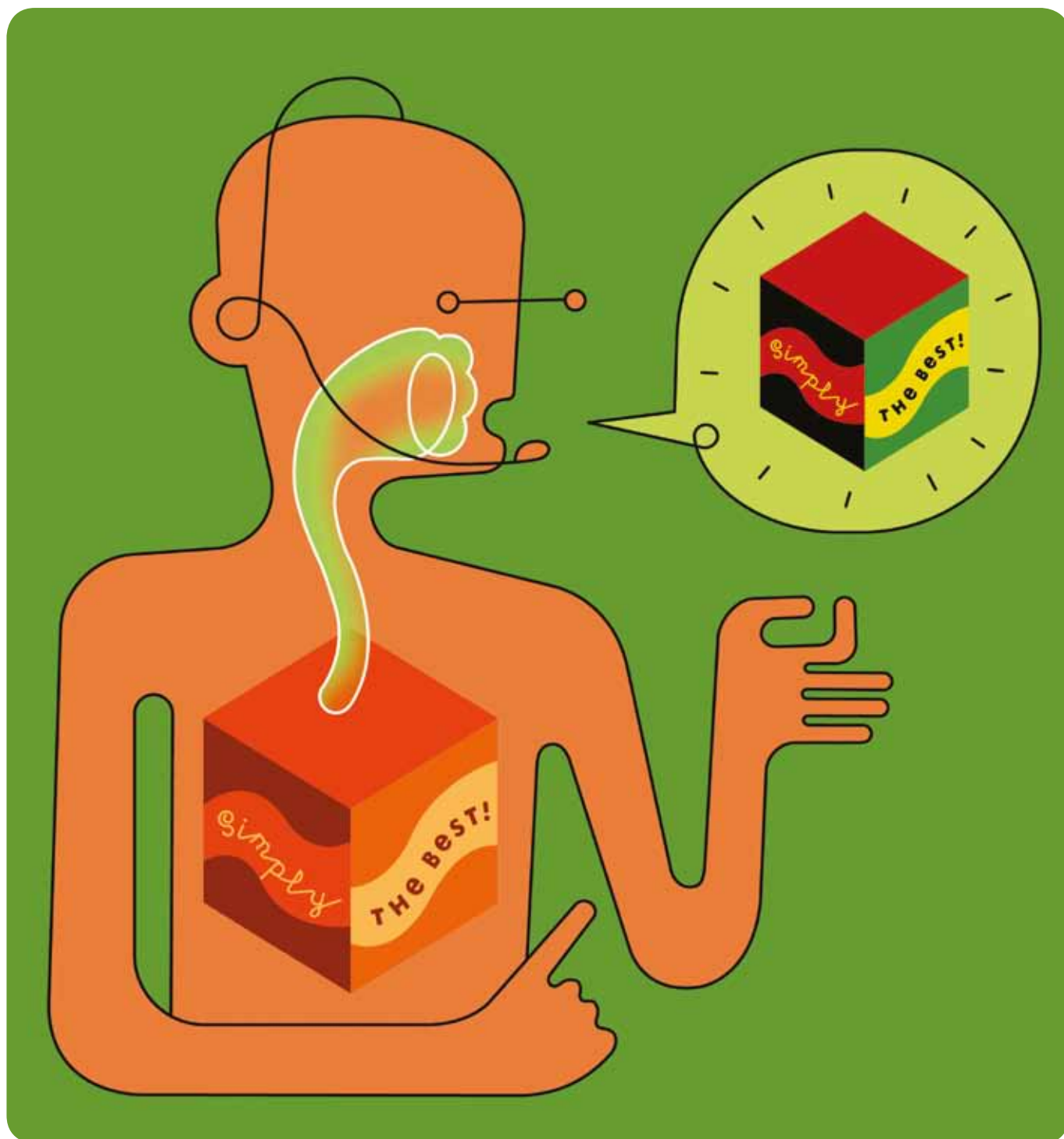

ROTARIÁNSKÁ UČEBNICE

GLOBALOUTLOOK

PRŮVODCE PRO ROTARIÁNA, JAK MLUVIT NA VEŘEJNOSTI

Umět správně promluvit na veřejnosti – z toho má strach vlastně každý. Ovšem obdobně jako lidé působící ve světě obchodu či ve veřejné správě, setkávají se s tímto problémem pravidelně i rotariáni. Jak se s ním vyrovnáváte právě vy? Naši dnešní kapitolu GLOBAL OUTLOOK věnujeme proto všem otázkám, spojeným s promluvou na veřejnosti. Požádali jsme Chrise Andersona, který se velmi proslavil svou účastí v mezinárodně známých rozhovorech TED Talks, o jeho radu, jak při veřejné prezentaci působit jako jednička. Zeptáme se také, na jaké úskalí můžeme narazit, mluvíme-li v jiném jazyku, než je naše mateřština, a prozkoumáme nové techniky, aby náš projev nezněl staticky, ale naopak skvěle.

ODBORNÁ ANALÝZA AKO PRIPRAVIŤ PÔSOBIVÚ PREZENTÁCIU

Chris Anderson

Chris Anderson je kurátorom neziskovej organizácie TED špecializujúcej sa na prezentáciu myšlienok, ktoré stoja za šírenie prostredníctvom krátkych, no účinných príhovorov, tzv. TED Talks.

Spolu s kolegami som cestoval do Kene. Na ceste do Nairobi sme stretli 12-ročného maaiského chlapca, ktorý nám vyrozprával fascinujúci príbeh. Volá sa Richard Turere. Jeho rodina chová hospodárske zvieratá na okraji rozsiahleho národného parku. Ochrana chovných zvierat pred levmi, najmä v noci, predstavuje jeden z ich najzávažnejších problémov. Richard si všimol, že rozmiestnenie svetiel na pozemku neodradilo levov od útokov, ale keď obchádzal statok s baterkou, útoky levov ustali. Chlapec sa od malička zaujímal o elektroniku, sám sa v tejto oblasti zdokonaľoval napríklad tak, že rozoberal rodičovské rádio. Svoje praktické poznatky a skúsenosti zúročil pri zostrojení systému svetiel, ktoré sa zapínajú a vypínajú v určitom poradí. Využil pri tom solárne panely, autobateriu a súčasť výbavy motocyklov, čím vytvoril ilúziu pohybu dúfajúc, že levý tak zastraší. Takto svojpomocne skonštruovaný systém lúčov nainštaloval na statok a levý prestali s útokmi. Čoskoro aj iné usadlosti v Keni začali inštalovať Richardove „svetlá na levov“.

Tento inšpiratívny príbeh určite stojí za zverejnenie, zaslúži si širšie publikum, aké možno nájsť aj na TED konferencii. Z druhého pohľadu však Richard nebol práve najvhodnejším kandidátom na vystúpenie v programe TED Talk. Bol nesmierne hanblivý. Ďalšiu prekážku predstavovala jeho nedokonalá angličtina. Keď sa pokúsil opísať svoj vynález, vyjadroval sa veľmi nesúvisle. Úprimne povedané, bolo tiež ťažké predstaviť si tohto mladíka stojaceho na pódiu pred 1400 ľuďmi.

Richardov príbeh však bol natoľko presvedčivý, že sme ho pozvali. Mesiac pred jeho verejným vystúpením sme s ním pracovali na vykreslení príbehu – hľadali sme správny bod, od ktorého sa odpichnúť a následne sme vytvorili stručný a logický sled udalostí. Richard na základe svojho vynálezu získal štipendium na jednej z najlepších škôl v Keni. Na škole mal možnosť niekoľkokrát si vyskúšať príhovor pred živým publikom, čo bolo nesmierne dôležité kvôli nadobudnutiu

sebadôvery. Vďaka sebaistému prejavu mohla jeho osobnosť plne zažiť. Keď napokon prednášal svoj príhovor na TED konferencii v Long Beach v Kalifornii v roku 2013, dalo sa vycítiť, že bol nervózny. Tým však jeho prejav vyznel ešte pútavejšie – ľudia hltali každé jeho slovo. Richard si získal publikum a zakaždým, keď sa usmial, publikum sa rozplývalo. Keď skončil, reakcie vo forme búrlivých ovácií nenechali na seba dlho čakať.

Od prvej TED konferencie, ktorá sa konala pred 30 rokmi, sa na pódiu vystriedalo mnoho osobností z politickej sféry, z hudobného a masmediálneho sveta, ktorým vystúpenie na verejnosti nerobí žiaden problém, ale aj menej známych akademikov, vedcov a spisovateľov, z ktorých niektorí sa pri verejnej prezentácii cítia veľmi nepríjemne. V priebehu rokov sme sa snažili vyvinúť metodiku na pomoc neskúseným rečníkom, ktorá im uľahčí proces spracovania témy, náviku prezentácie a samotného verejného prejavu, ktorý ľudí upúta. Na základe tejto skúsenosti som presvedčený, že kvalitný prednes príhovoru sa dá do významnej miery naučiť. Počas niekoľkých hodín sa obsah a forma príhovoru dokáže premeniť z chaotického na fascinujúci. Môj tím sa zamerával na prípravu formátov príhovorov trvajúcich 18 a menej minút. Nami získané poznatky určite poslúžia aj ďalším rečníkom.

DAJTE SVOJMU PRÍBEHU RÁMEC

Predniesť strhujúci príhovor je možné iba vtedy, ak hovoríte o niečom, čo naozaj stojí za reč. Konceptualizácia a rámec príhovoru s jasne definovanou kostrou predstavujú najdôležitejšiu časť prípravy. Ja osobne si v procese prípravy presvedčivej prezentácie predstavujem, že beriem divákov na expedíciu.

Ak uvažujete o prejave ako o výpravnej ceste, najzávažnejšie rozhodnutia sa týkajú určenia miesta, kde začať a kde skončiť. Na to, aby ste našli to správne miesto, kde začať, zväzťe, čo ľudia v publiku už vedia

o problematike, ktorú hodláte prezentovať – a ako veľmi im na danej téme záleží. Ak sa domnievate, že majú hlbšie znalosti či väčší záujem, a začnete používať žargón alebo príliš odbornú terminológiu, pozornosť publika stratíte. Najúspešnejší rečníci dokážu publikum rýchlo uviesť do problematiky, vysvetliť, prečo im tak veľmi na danej veci záleží, a presvedčiť divákov o tom, že aj im by daná vec mala ležať na srdci.

Najväčší problém, s ktorým sa pri čítaní prvých konceptov príhovorov stretávam, je, že sa snažia pokryť tému príliš zoširoka. Moja rada preto znie – obmedziť rozsah prezentácie na to, čo možno vysvetliť, a živšie priblížiť prostredníctvom príkladov vo vymedzenom čase. Ponorte sa hlbšie do témy a pridajte viac detailov. Nepokúšajte sa však vylíčiť celú oblasť svojej odbornej spôsobilosti – vyzdvihnite to jedinečné, čím ste prispeli vy.

NAPLÁNUJTE SI FORMU PREJAVU

Keď ste si už zadefinovali rámec svojho prejavu, nastal čas zamerať sa na formu prednesu. Existujú tri hlavné spôsoby, ako predniesť reč. Môžete ju prečítať priamo z podkladov. Ak si nechcete napísať celú reč od slova do slova, môžete si vytvoriť body, ktoré mapujú, čo chcete v každej sekcii povedať. Alebo sa môžete celý svoj príhovor naučiť, čomu predchádza nácvik až do okamihu, kedy si vnútorne osvojíte každé jedno slovo prejavu.

Moja rada znie – prejav nečítajte. Ľudia ihneď spozorujú, že čítate, a začnú vašu reč vnímať celkom inak. Razom vymizne intímne prepojenie s publikom a všetko nadobudne omnoho formálnejší charakter.

Mnohé z našich najlepších a najobľúbenejších príhovorov TED Talks si ich aktéri osvojili od slova do slova. Pochopiteľne nie každá reč je hodná takej časovej investície. Ale ak sa predsa len rozhodnete naučiť sa prezentáciu naspamäť, majte na pamäti, že krivka učenia má predvídateľné fázy. Väčšina ľudí si prejde tým, čomu ja hovorím „údolie trápnosti“, keď sa nenaučili spamäti celkom všetko. Ak počas príhovoru uviaznu v tomto údolí, diváci to vycítia. Príhovor sa vtedy mení na prednes, alebo sa dostavia nepríjemné okamihu, kedy rečník hľadá do prázdna, alebo vyvracia oči v snahe spomenúť si na text.

Prekľutie tohto bodu je našťastie jednoduché. Je to len otázka nácviku – skúšať treba toľkokrát, pokiaľ sa tok slov stane úplne prirodzený. Potom sa môžete sústrediť na zmysluplný a autentický príhovor.

Ale ak nemáte čas naučiť sa svoju reč dôkladne a prekľuť údolie trápnosti, radšej to ani neskúšajte. Zvoľte si odrážky na poznámkových kartách. Pokiaľ viete, čo chcete ku každému bodu povedať, máte vyhraté. Zamerajte sa na zapamätanie si prechodov od jednej odrážky ku druhej.

POPRACUJTE NA VYSTUPOVANÍ PRED PUBLIKOM

Pokiaľ ide o vystúpenie na pódiu, aj krátky tréning môže mať výrazný účinok. Najčastejšou chybou, s ktorou sa stretávame pri prvých

skúškach, je, že ľudia príliš pohybujú telom. Pohupujú sa zo strany na stranu, alebo presúvajú váhu z jednej nohy na druhú. V princípe stačí dosiahnuť, aby rečník udržal spodnú časť svojho tela nehybnú, čím významne zlepši svoje verejné vystúpenie. Niektorí ľudia môžu chodiť po javisku počas prezentácie – je to v poriadku za predpokladu, že pohyb je prirodzený. Ale drvivá väčšina urobí lepšie, ak ostane v pokoji stáť na mieste a pri potrebe zdôrazniť nejakú skutočnosť sa spoľahne na gestikuláciu.

Snáď najdôležitejším fyzickým prejavom na javisku je nadviazanie očného kontaktu. Vyhľadajte si päť alebo šesť priateľsky vyzerajúcich ľudí v rôznych častiach publika a pozerajte sa im do očí, keď hovoríte. Predstavte si, že sú to vaši priatelia, ktorých ste rok nevideli a ktorým prinášate aktuálne informácie o svojej práci. Očný kontakt má neuveriteľnú silu, významne vám pomôže preniesť posolstvo vášho vystúpenia.

Ľudia si vo všeobecnosti robia príliš veľa starostí kvôli nervozite. Nervy nie sú katastrofa. Publikum očakáva, že budete nervózní. Ide o prirodzenú reakciu tela, ktorá v konečnom dôsledku môže zlepšiť váš výkon – dodá vám energiu na prácu a udržuje vašu myseľ v napätí. Len dýchajte a všetko dobre dopadne.

MYSLITE NA MULTIMÉDIA

Keďže máme k dispozícii rôzne technické pomôcky, stalo sa priam povinnosťou využívať ich. K tým najpoužívanejším patria prezentácie vo forme snímok. Väčšina ľudí už iste počula známe odporúčanie týkajúce sa PowerPointu – dodržiavajte jednoduchosť, nepoužívajte plochu snímok ako náhradu za poznámky (napr. neuvádzajte zoznam bodov, o ktorých chcete hovoriť – tie si radšej zaznačte na kartičky) a neopakujte vo svojom prejave slová, ktoré sú na snímke. Táto rada znie univerzálne, ale navštívte akúkoľvek spoločnosť a uvidíte rečníkov každodenne

porušovať tieto pravidlá.

Mnohí z najlepších TED rečníkov vôbec nevyužívajú prezentácie a mnoho prejavov si ich ani nevyžaduje. Ak máte k dispozícii fotografie, ilustrácie a videá, ktoré tému oživia, potom je na mieste ukázať ich. Ak vizuály nemáte, pripravte si vystúpenie alebo aspoň niektoré časti bez nich. A ak sa už chystáte využiť snímky, zväžte využitie iných alternatív než PowerPoint.

VÝSLEDNÁ PODOBA

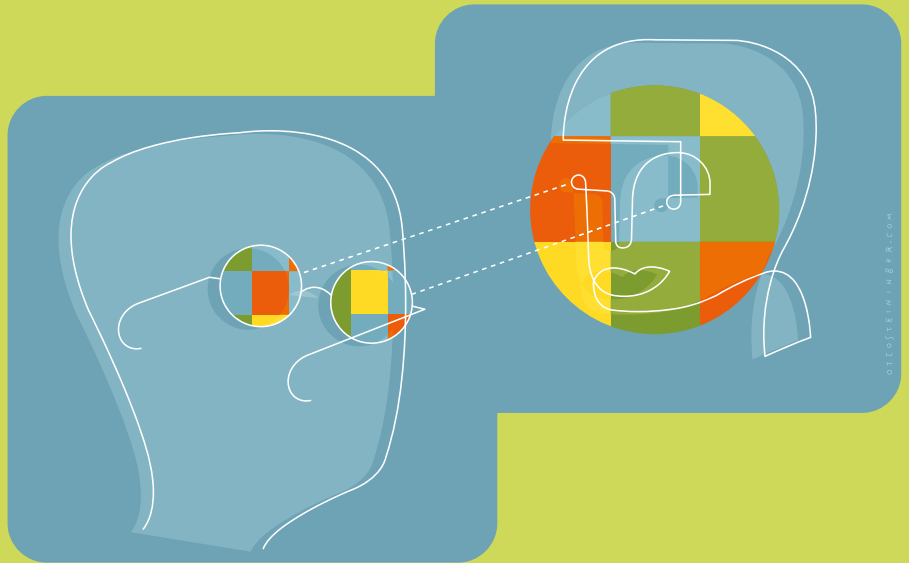
Úspešnosť prezentácie stojí a padá na kvalite myšlienky, na samotnom podaní a zaničení rečníka. Je to o obsahu, nie o štýle prejavu či multimediálnej pyrotechnike. Pomerne jednoduché sa javí „odučenie“ neduhov vo verejnom vystupovaní, neexistuje však žiadne pravidlo, ako „spracovať“ základnú tému – rečník má mať ešte neprednášaný, nepoužitý a nepublikovaný materiál. Ak máte svetu čo povedať, môžete si pripraviť skvelú reč.

Rozšírená verzia tohto príbehu bola uverejnená v júnovom čísle Harvard Business Review v roku 2013.

JAK PŘILÁKAT NA MEETING V NAŠEM KLUBU NĚJAKÉHO VÝZNAMNÉHO MLUVČÍHO?

(4 SNADNÉ KROKY)

Představte si, že máte úmysl přihlásit se za člena některého Rotary klubu. Navštívíte tedy jeho meeting, ovšem ten, kdo tam bude právě mít svou přednášku, bude nezáživný a nudný. Nemůžete se už dočkat konce, až domluví. Chcete přesto přihlásit se za člena toho klubu? „Mluvčí v klubu disponují větším kapitálem, než kdokoli jiný,“ říká Michael Angelo Caruso, který má na starosti péči o obraz klubu na veřejnosti a je budoucím guvernérem distriktu 6380 (část Ontaria a Michigan). Jako konzultant pro komunikaci vyučuje řídící a obchodní pracovníky umění vystupovat na veřejnosti. Zastihli jsme jej na Světovém kongresu RI v australském Sydney, kde hovořil k rotariánům z více než 400 klubů z celého světa, aby – stejně jako on – dosáhli na svých pravidelných schůzkách toho nejlepšího výsledku.

1

„Prodejte“ svůj klub. Svému budoucímu přednášejícímu zdůrazněte, že je pro něho mimořádnou příležitostí, může-li promluvit právě před vaším klubem, a že si i on z tohoto setkání odnese mnoho pozitivního. „Nemůžete-li mu přislíbit, že jeho přednášku vyslechne celý dav lidí, řekněte mu alespoň, že se meetingu zúčastní 20 rozhodujících osobností z vašeho města,“ říká Caruso. Zvažte také změnu svého slovníku: namísto abyste mu řekli, že promluví na „programu“ vaší „klubové schůzky“, mluvte o tom, že bude „hlavním mluvčím“ „při obědě“ či „při večeři“. Přivítejte svého mluvčího seriózně, pak bude i on vnímat seriózně váš klub.

2

Udělejte rozruch v místních médiích jak před přednáškou, tak při ní i po ní. Požádejte řečníka o jeho fotku nebo o krátké video a zveřejněte je v médiích, abyste vzbudili zájem i u širší veřejnosti. Řečníka požádejte o souhlas, aby se ho mohli posluchači na cokoli zeptat nebo si ho vyfotografovat – místní média se ráda zaobírají tím, co se u nich děje právě teď. „Řečník vám to nikdy neodmítne,“ říká Caruso. A pokud jste z jeho přednášky pořídili sami nějaký záznam, pošlete mu jej.

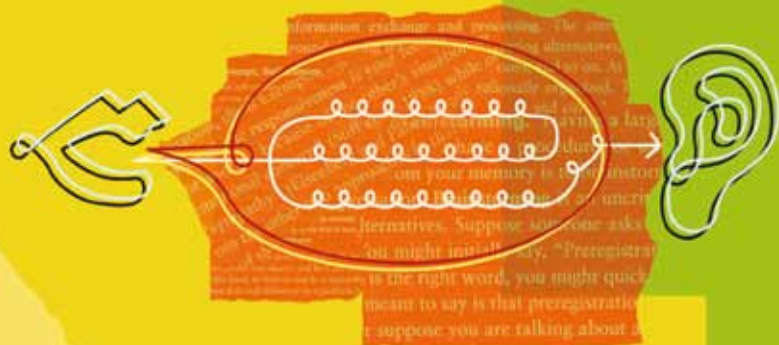
3

Pozvěte takové mluvčí, kteří vaše členy pozitivně osloví a které byste rádi měli za člena i vy. Přivedete-li do klubu osoby, které jsou v městě populární, lze předpokládat, že zase oni budou mít své přátele, kolegy či zákazníky, kteří by si rádi přišli vyslechnout vaši příští prezentaci. Nabídněte jim, aby příště pozvali na váš meeting své další posluchače, možná se tak setkáte s vašimi novými členy. Přizvěte také jiné osoby, které by mohla přednáška vašeho speakera zajímat.

4

Začněte s málem, ale cíle mějte velké. Vyhledat a pozvat na přednášku 52 mluvčích – to je asi příliš, ale což takhle jen dvanáct? „Každý první meeting svého klubu v měsíci označte jako „přehlídku řečníků“. A dejte si za cíl, že se účast na vašem meetingu zdvojnásobí a že jednoho z řečníků zvolíte za nejlepšího,“ navrhuje Caruso. Čím víc vás bude, tím více se o vás začnou zajímat média a do klubu vám přijdou další zajímaví mluvčí. Nezapomeňte také požádat každého mluvčího o jeho navštívenku a dobře si ji uschovejte, abyste pak všechny mohli informovat o dalších přednáškách a programu svého klubu.

PŘEKONAT

JAZYKOVOU BARIÉRU

Mluvit na veřejnosti je dost obtížné samo o sobě, natož pak mluvit v cizím jazyku. Ale pokud k tomu přistoupíte správně, může se každý z vás naučit promluvit i v cizím jazyku tak, aby to bylo působivé. Obrátili jsme se s touto otázkou na některé vedoucí činitele Rotary, kteří hovoří více jazyky, aby vám poradili, jak na to.

„NEMÍTE NA TO PŘÍLIŠ MYSLET,“ říká Carl-Wilhelm Stenhammar, prezident RI pro rok 2005–06, jehož mateřským jazykem je švédština, „a pokud se dopustíte nějaké gramatické chyby, mluvte klidně dál.“ Podle Abby Breitsteina, autora řady projevů pro RI, pomáhá, budete-li myslet na to, že publikum vás poslouchá proto, aby se dozvědělo, co chcete říct, a nikoliv proto, aby posoudilo, jak ovládáte jejich jazyk.

ZVOLTE SI ZPŮSOB, KTERÝ VÁM NEJLÍP VYHOVUJE. Mluvíte-li v cizím jazyku, určete si sami, co nejlépe odpovídá vaší zdatnosti. Méně pohotoví mluvčí si možná budou muset svůj projev předem napsat, zatímco jiným bude vyhovovat jen tematická osnova. Bhichai Rattakul, prezident RI pro rok 2002–03, se na své vystoupení připravuje. Jako Thajec hovoří nejen ve svém rodném jazyce, ale i čínsky a anglicky. Svě oficiální projevy má vždy napsané, ale při neformálních setkáních mu stačí jen písemné poznámky.

PŘEDPOKLADEM DOKONALOSTI JE PRAXE. „I když máš svůj projev napsaný, trénuj jeho přednes tak dlouho, až ho znáš téměř z paměti,“ říká Stenhammar. Breitstein navrhuje, abyste si svůj projev namluvili na magnetický záznam a sami svůj hlas slyšeli, zejména snažte-li se o správnou výslovnost v cizím jazyku.

POZOR NA ŽERTY. Žerty se překládají obtížně, proto se jim spíše vyhněte. „Někdo má vtipy rád, ale já jsem docela vážný, když hovořím,“ říká B. Rattakul, který pro kontakt s posluchači spíše dává přednost anekdotám, které si lze snadno zapamatovat. „Zejména v Rotary použiji rád nějakou historku, která zasáhne srdce mých posluchačů.“

KANADA

Nezapomínejte, že v Kanadě platí dva úřední jazyky – angličtina a francouzština. Působíte-li v Québecu, zajistěte si svou dokumentaci v angličtině i ve francouzštině.

ARGENTINA

Pamatujte si, že si obchodní partneři v Argentině s rozvíjejícími se vztahy potřesou rukama, obejmou se, políbí se, poplácají se po zádech. Řiďte se však tím, jak jedná váš místní obchodní partner.

NĚMECKO

V Německu vnímate obchodní jednání jako **vážnou záležitost**. Svůj humor si schovejte až na společenské setkání.

INDIE

V Indii se **nikdy** nedotkněte nikoho nohou nebo botou. Pokud se tak stalo, hned se omluvte.

KEŇA

Nikdy nezačněte jednat přímo o obchodních záležitostech. Vždy se očekává krátký úvodní rozhovor.

INDONÉSIE

Dostanete-li od svého partnera v Indonésii navštívenku, vždy si ji pečlivě **prohlédněte**. Pokud si ji vstrčíte hned do kapsy, považuje se to za neslušné a urážlivé.

CHYSTÁTE SE NA SVÉ DALŠÍ VYSTOUPENÍ?

Ověřili jsme si tři následující prezentace, které můžete využít, ať jste kdekoliv na světě

FLOWBOARD WWW.FLOWBOARD.COM

Tato aplikace pro iPad i Mac vám umožní vytvářet prezentace s využitím fotogalerií, videí a jiných linků. Každé prezentaci se dostane původního Flowboard URL, což umožňuje on-line přístup a spolupráci se sociálními médii. Flowboard vám umožní importovat prakticky cokoliv odkudkoliv a usnadňuje práci online-přístupem a vazbou na sociální média, včetně Dropboxu, Instagramu, Facebooku a YouTube. Je k dispozici v těchto jazykových verzích: anglicky, francouzsky, německy, italsky, japonsky, portugalsky, španělsky a ve zjednodušené čínštině.

PREZI WWW.PREZI.COM

Na tuhle virtuální „bílou plochu“ panelu, který máte před sebou, můžete vyznačit jednoduchou osnovu celé své prezentace, u některých bodů se pustit do dalších podrobností dílčích témat a zase se vrátit k hlavní osnově. Tento způsob umožňuje, aby se na vaší prezentaci podíleli i další uživatelé. Program www.prezi.com je k dispozici v těchto jazycích: anglicky, francouzsky, německy, maďarsky, japonsky, korejsky, portugalsky, španělsky.

HAIKU DECK WWW.HAIKUDECK.COM

Haiku Deck představuje uživatelům svou sympatií k vizuálním prezentacím. Z nabídky neziskové digitální licenční skupiny Creative Commons si můžete vybrat obrázky pro pozadí, importovat své vlastní fotografie, nebo si jen za malý poplatek stáhnout obrázky Getty.

Jejich aerodynamický design a integrované formátování prakticky vylučují možnost, že by se vám vaše prezentace nezdařila. Haiku Deck se nabízí ve verzích iOS a Web-based. Program www.haikudeck.com je k dispozici v těchto jazykových verzích: anglicky, francouzsky, německy, italsky, japonsky, portugalsky, španělsky a ve zjednodušené čínštině.

PŘEJÍMÁTE FUNKCI?

Nově nastupující guvernérů distriktů mají příležitost zúčastnit se mezinárodního shromáždění, kde se hovoří na veřejnosti. Nově nastupujícím prezidentům se dostane příležitosti veřejně promluvit na distriktním shromáždění. Více se dozvíte na adrese www.rotary.org v kapitole nazvané District Assembly Leaders' Guide.

JAK PŘEDÁVAT OCENĚNÍ

- Povězte, jaký význam a tradici má udělované ocenění
- Správně vyslovte jméno příjemce
- Povězte, za co se příjemci ocenění dostává
- Ocenění držte v ruce důstojně a předejte je příjemci, jako byste mu předávali poklad
- Postavte se vůči přítomným tak, aby dobře viděli na vás, na oceněného i na samotné ocenění

JAK OCENĚNÍ PŘIJÍMAT

- Před oslovením přítomných si vyšetřete trochu času na uklidnění svých nervů
- Dejte si pozor, abyste neříkali třeba ehm..., ah...
- Řekněte, že děkujete, vyhněte se citování více jmen a správně je vyslovujte
- Mějte na paměti, že všichni přítomní jsou na vás soustředěni